HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמאי. מעידין זה על זה: **נוגעין בעדותן הן.** דכל זמן שלא חלקו לגמרי אם יטול שום מערער כלום מן השדה יפסידו שניהן ונמצא דלעולמא מעיד: **דכתב ליה.** האי מעיד להאי מחזיק דין ודברים אין לי עמך בכל השדה ואפילו על חלקי שהכל שלך והכי משמע דין ודברים לא יהא לי על שדה זו ולשון חכמים הוא לומר אין לי במקום לא יהא לי והלכך כיון דנתן לו חלקו מעיד עליה דלא נוגע בעדות הוא. והכי נמי הוה מלי לתרוצי כשהקנה לו חלקו אלא רבותא נקט לאשמועינן דבכי האי גוונא הוי לשון מתנה: **מאי הוי.** הרי אינו לשון מתנה ואכתי נוגע בעדות הוא: **האומר לחבירו.** שותף: **ואין לי עסק בה.** כלומר לא יהא לי עסק בה ומכלל אתה שומע אלא הכל יהא שלך אלא שלא הוציא הדבר בפירוש מפיו: **וידי יהו מסולקות לא אמר כלום.** דכיון דכבר יש לו חלק בשדה והוא אומר לא יהא לי חלק בו אין זה לשון מתנה לחבירו אלא לשון תפלה הוא הלואי שלא יהא לי חלק בשדה זו וכל זמן שלא אמר יהי נתון לך שדה זו לא יצא עדיין מרשותו ואין תופס לשון זה אלא בדבר שעדיין לא זכה בו והוא מתנה עליו שלא יהא שלו כשיבוא הזמן שעתיד לזכות באותו דבר ואין אדם זוכה בדבר בעל כרחו דלקמן בפירקין (דף מט.) ובכתובות (דף פג.) דנתלה הבאה לו לאדם לאחר מכן מתנה עליה שלא יירשנה אבל מכיון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יהא שלי לא אמר כלום דבעל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתנה לאחרים. כן נראה בעיני ועיקר והכי מוכח לקמן בפירקין [שם]. וי"מ דמשום הכי לא אמר כלום דקאמר אין לי דין ודברים ולא קאמר לא יהא ונמצא שהוא מכזב שהרי יש לו חלק בו והוא אומר אין לי ושפוש הוא דאין זה לשון הגמ' לומר בשום מקום לא יהא והכי מוכח לקמן דקמשני הכא במאי עסקינן בשקנו מידו ולא קא מתרץ באומר לא יהא: **בשקנו מידו.** שותף מכירו קנה מידו בקנין סודר והשתא דאיכא קנין מועיל התנאי: **וכי קנו מידו מאי הוי.** אמאי נוגעין בעדותן הן הכא במאי עסקינן דכתב ליה דין ודברים אין לי על שדה זו וכי כתב לו מאי הוי והתניא [ו]האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקות הימנה לא אמר כלום [א]הכא במאי עסקינן כשקנו מידו וכי קנו מידו מאי הוי הרי מעמידה בפני בעל חובו [ז]דאמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל [ב]המוכר שדה לחבירו שלא באחריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו הכא במאי עסקינן דקביל עליה אחריות אחריות דמאן אי נימא אחריות דעלמא כל שכן דניחא ליה [ג]אלא אחריות דאתיא ליה מחמתיה וכי מסלק נפשיה מיניה מי מסתלק והתניא [ד]בני עיר שנגנב ספר תורה שלהן אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואם איתא ליסלקו בי תרי מינייהו ולדיינו שאני ס"ת דלשמיעה קאי תא שמע האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר אמאי ליסלקו בי תרי נפשייהו ולדיינו הכא נמי בס"ת ת"ש [ה]האומר תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותסברא עניים שקלי דייני מיפסלי אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשייהו ולדיינו הכא נמי בספר תורה ואמאי קרי להו עניים דהכל אצל ספר תורה עניים הן ואיבעית אימא לעולם כדקתני עניים ממש [ו]ובעניי דראמו עלייהו והיכי דמי אי דקיץ להו ליתבו בי תרי מינייהו מאי דקיץ להו ולדיינו הכא במאי עסקינן דלא קיץ להו ואב"א [ז]לעולם דקיץ להו וניחא להו דכיון דרווח רווח: [ח]ונעשין שומרי שכר זה לזה אמאי

והכי קאמר שנוטל בשבח המגיע לכתפיס כארים שלא [ח] יסתלקו אותו כמו קבלן כמו שעושין לנוטע שלא ברשות שמסלקין אותו בכך אפי' משהה העשויה ליטע ובשדה שאין עשויה ליטע כו' פי' ועוד שגם בשדה שאין עשויה ליטע נוטל כמו בעשויה ליטע[א] מה שאין כן בנוטע שלא ברשות: **אין לי עסק בה לא אמר כלום.** וא"ת דבפרק השולח (גיטין דף מג: ושם) גבי מוכר עבדו לנכרי כו' אמר היכי דמי אונו דכתב ליה לכשתברח ממנו אין לי עסק בך אלמא אין לי עסק בך הוי לשון טוב ואור"י דאין לי עסק בך משמע שלא תהא לעצמך וגבי עבד דמהני הרי את לעצמך [ב] מהני נמי אין לי עסק בך אבל בשדה דלא שייך למימר הרי את לעצמך כי אמר נמי אין לי עסק בך לא אמר כלום דכיון דליכא לפרושי אין לי עסק בך אלא תהא לעצמך גבי שדה כמו גבי עבד לא משמע גבי שדה אין לי עסק בה אלא סילוק דין ודברים כדמוכח בכריתות (דף כד:) [ג]:

מפני שמעמידה בפני בעל חובו. וא"ת מאי איריא מפני שמעמידה [ט] תיפוק ליה משום דלא ניחא ליה דתיהוי תרעומת עליו כדאמרי' בפ"ק דב"ק (דף ח:) דאזדן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ואתא בעל חובו וקטריף לה מייניה דינא הוא דאתי דאזדן ומשתעי דינא בהדיה ולא מלי מ"ל לאו בעל דבריס בידי את דא"ל לא ניחא לי דתיהוי לשמעון תרעומת עילוי וי"ל דאין נפסל בשביל כך לעדות מ"ג הכא מיירי אפילו במכיר בה שהיא שלו דליכא תרעומת: **ולישלקו בי תרי מינייהו ולדיינו.** וא"ת הא בעינן [ד] תחילתו וסופו בכשרות והכא הוי תחילה בפסול והוי כמו קרוב ומתרחק [ה] ואור"י דלא שייך תחילתו בפסלות הכא כיון שאין פסלות תלוי בגוף [ו]אלא בממון[ז] [ד]:

ה"ג ותסברא עניים שקלי דייניין מיפסלי [אלא] ה"נ בספר תורה ואמאי קרי להו עניים כו' [ה]:

אמאי

עין משפט נר מצוה

קל א מיי' פט"ו מהל' עדות הל' ד סמג לאוין קט טוש"ע מ"מ סי' לז סעיף ח:

קלא ב מיי' פט"ז שם הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף טו:

קלב ג טוש"ע שם סעיף ח:

קלג ד מיי' שם פט"ו הל' ב סמג שם טוש"ע שם סעיף יט וסי' ז סעיף יב:

קלד ה ו ז מיי' שם הל' ג וסמג שם טוש"ע מ"מ סי' ז שם וסי' לז סעיף כ:

קלה ח טוש"ע מ"מ סי' קעו סעיף ח ועיין נש"ך:

רבינו גרשום (המשך)

לא אמר ולא כלום מי שאמר לחבירו דין ודברים אין לי בשדה זו דמש"ה לא מסתלק דהא קא חזינן דאית ליה. וכן הכי נמי להיכא דאמר ליה אין לי עסק בה וידי מסולקות ממנה הא קא חזינן דאית ליה חלק בה ומש"ה לא אמר כלום דנוגע בעדות הוא: בשקנו מידו. דלית ליה לחד על חבירו כלום מש"ה מעיד דלא נוגע בעדות: וכי קנו מידו. מעיד לו והלא נוגע בעדותו הוא מפני שמעמידה זה המעיד בפני בעל חוב שלו. דהואיל דקנו זה מזה דומה כמכרו זה לזה וכמכר לשותפו לאחר שנתחייב ממון למלוה דמשועבד לו מה שמכר ומש"ה מסייע לשותפו כדי שיבא בעל חוב שלו ויטרפנה ממנו בשביל חובו כי היכי דלא מקרי לזה רשע ולא ישלם: דאמר רבין כו'. והני שותפין נמי כמוכרין זה לזה שאם יאבד אחד מהם חלקו שיחזור על האחר: הכא במאי עסקינן. דמצי מעיד דקביל עליה אחריות: אחריות דמאן קבלו עליהן. אי דעלמא אחריות של כל אדם בעולם שאם יבא שום אדם ויערער עליו ויוציאה מידו שיחזור ויטול חצי מחלקו של חבירו: כל שכן וכל שכן דנוגע בעדות הוא דקסבר אם מאבד חבירו חלקו יחזור שאם יבא שום אדם ויערער עליו ויוציאה מידו שיחזור ויטול חצי מחלקו של חבירו: כל שכן וכל שכן דנוגע בעדות הוא דקסבר אם מאבד חבירו חלקו יחזור שאם יבא שום אדם ויערער עליו: אלא שקבל עליו בלבד אחריות דאתיא מחמתיה. דאי טרף לה בעל חוב דאיהו מפני ליה יכיון דקבל לו אחריות בשביל עצמו וכל הבא מכחו לאו נוגע בעדות הוא למערער דעלמא שאין בא בשבילו ונאמן: וכי מסלק נפשיה. מכל וכל מדבר של שותפו מי מסתלק ומצי מעיד: אין דנין. הגנב: בדייני אותה העיר. משום דנוגעין בדבר הן: ואין מביאין ראיה. עדות: ואם איתא. דשותף מצי מסלק: לסתלקו תרי מאותה העיר מחלק של ספר תורה ולדיינין. אלא אי"מ דלא מצו לסלוקי נפשייהו מספר תורה הואיל דשותפין איגון מש"ה אין דנין הכי נמי להיכא דאמר השותף אין לי עסק בה היכי מסתלק: דלשמיעה קאי. ולא מצו לסלוקי נפשייהו דלא מצי לסתומי אודניהו שלא לשמוע מספר תורה אבל הכא גבי שדה מצו לסלוקי נפשייהו כדאמרן: אין דנין. ליורשין: הכא נמי בס"ת קאמר. תנו מנה לבני עירי לקנות ס"ת דלשמיעה קאי: ותסברא. דמתרצתא היא דמצית לאקשויי ניהליה וכי עניים שקלי המנה דדיינין העיר מיפסלי: דהכל עניים אצל ס"ת. דכל אדם צריך לה: ובעניים דרמו עלייהו. על אנשי העיר לפרנסן ומש"ה אין דנין בדייני העיר משום דכל זמן שמעות מנה הזה מתקיימין אין צריכין ליתן אחרים לעניים ונוגעין בדבר הן: אי דקיץ להו. כמה נותן כל בעה"ב בחודש לעניים. ניתבו בי תרי

מסורת הש"ם

א) כתובות פג. לה. גיטין עז. [לקמן מט. כריתות כד:]. ב) [לקמן מד.]. ג) בפ"ק: ועל. ד) [לקמן קכח.]. ה) [וע"ע תוס נדה נ. ד"ה וכ"מ היא].

גליון הש"ם

רשב"ם ד"ה ליסתלקו בו' ויקנו מידם. קשה לי הא קי"ל דגזל ולא נמיתלשו הבעליס בניכם אינם יכולים להקדישו ואם כן מ"י לקנות ומתשובה המרכמי בעז"ה: תוס' ד"ה ולישלקו בו' ואור"י. ע' בריטב"א קדושין דף מג ע"ב ד"ה והשתא ועי' נדה דף נ ע"א תוס' ד"ה וכ"מ: **בא"ד בסופו. אלא במסמן.** עי' תוס' שבועות דף לג ע"א ד"ה קרוביס:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה (כדף הקודם) שבח וכו' כתיפס שלא יסלקו אותו כמו: (ב) ד"ה מפני וכו' מאי איריא מפני שמעמידה בפני בעה"ח תיפוק:

מוסף רש"י

האומר לחבירו. כגון שדה של שותפין ואמר אחמל לחבירו אחד מן הלשונות הללו, בין בכתיבה בין בגמירה (כתובות פג.), **ואין לי עסק בה.** אחת מכל לשונות הללו (גיטין עז.). **לא אמר כלום.** דאין כאן לשון מתנה (כתובות פג.) ולא אבד זכותו (כריתות כד:) דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון מתנה (גיטין עז.) דאין זה לשון מתנה כשאמר לא יהא לי חלק בשדה, דשל נשלו, ונתרחק או פסול הגוף אחר, שהרי זה מעיד למי שהיה קרובו בשעת ראיה, אבל כאן שעכשיו נסתלק מממון זה אין זה מעיד לקרובו ולא למי שהיה קרובו בשעה ראיה, שהרי ממון אחרים הוא ולא שלו ולאחרים הוא מעיד. רמב"ן. ה. פירוש המתרץ אומר לו כן שאין להעמיד בריתא בממון ממש, שלמה יחשדו הדיינים בעבור הענים אלא בע"כ בס"ת מיירי. תוס' רי"ד.

רבינו גרשום

ומעידין זה על זה כדאמר לעיל: ואמאי מעידין הא נוגעין בעדותן הן. משום דאם האחד היה מאבד חלקו היה חוזר זה שאבד והיה נוטל חצי מחלקו של חבירו ולפיכך מסייע לשותפו כדי שלא יפסיד הוא עצמו: הכא במאי עסקינן. דמצי מעיד לו: דכתב ליה. כל חד לחבריה: דין ודברים אין לי על שדה זו. של חבירי ואפי' מאבד אחד חלקו ז): והא

ז) נראה דל"ל ואפי' מאבד אחד חלקו לא יפסיד חבירו.

מינייהו מאי דקיץ להו ובתר הכי נידיינו דהשתא לא נגעי: אפ"ה ניחא להנהו דיינין. דנרווחו עניי העיר ולא יצטרכו ליתן להם כל כך ומש"ה אין דנין: